

SIGGAN JA SATUN

islantilaiset villapaidat

SIGRÍÐUR SIF GYLFAÐÓTTIR

+

SATU RÄMÖ



Sisältää

HILDUR-
paidan ohjeen



WSOY:n kirjallisuussäätiö on tukenut
tämän kirjan kirjoittamista.

© Tekijät ja WSOY 2022

Tekstit © Satu Rämö

Villapaitaohjeet ja kaaviot © Sigríður Sif Gylfadóttir

Valokuvat © Björgvin Hilmarsson

Graafinen suunnittelu ja taitto Satu Kontinen

ISBN 978-951-0-48794-5

Painettu EU:ssa



SIGRÍÐUR SIF GYLFADÓTTIR

+

SATU RÄMÖ

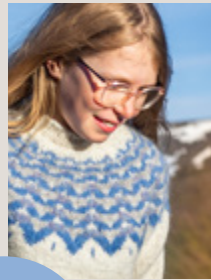
SIGGAN
JA
SATUN
islantilaiset
villapaidat

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ HELSINKI

SISÄL- LYS

NEULOJALLE, LUKIJALLE 6
ENNEN KUIN 11

GÓA
26



ENDUR-
KAST
34

SJÓN-
FRÍÐ
64



SPEGLI-
MYND
44



MEIST-
ARI
58

SKJÓL
72



+

ISLANTILAISET VILLALANGAT 18

"AITO ISLANTILAINEN VILLAPAITA" 52

KEVÄTVILLAA JA SYYSVILLAA 71

ISLANTILAISEN VILLAP AidAN LYHYT HISTORIA 92

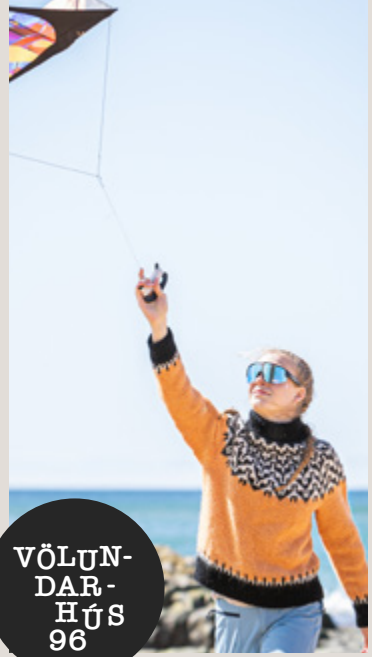
SÄÄNKESTÄVÄÄ ISLANTILAISTA LAMPAANVILLAA 130



VEISLA
82



VÖLUN-
DAR-
HÚS
96



3X
112



SALT
120



PÚKA-
PEYSAN
104

TÍGUL-
SJÖA
132



HILDUR
142

SITTEN KUN
HIHOJEN JA VARTALOKAPPALEEN YHDISTÄMINEN 152
KAINALON SULKEMINEN KOLMEN PUIKON PÄÄTTELYLLÄ 154
KAINALON SULKEMINEN PARSINNEULALLA 156
VILLAP AidAN VIIMEISTELY 158

NEULO- JALLE, lukijalle

Tämä neuleohjekirja on riemastuttava kunnianosoitus islantilaiselle villapaidalle ja kahden eritasoisen neulojan yhteistyölle. Tarinat islantilaisesta lampaanvillasta, villapaitojen historiasta ja *lopapeysan* merkityksestä islantilaisille tuovat neulontaharrastukseen lisää kerroksia.

Islantilainen neulesuunnittelija ja käsityöyrittäjä Sigríður Sif ”Sigga” Gyldfadóttir on tyypillinen monen ammattin islantilainen, joka tykkää kokeilla uusia asioita. Sigga on työskennellyt lumivyöryasiantuntijana, fyyssikkona ja yhden islantilaisen pankin riskianalyytikkona. Nykyään hän pyörittää omaa Ívaf-käsityöyritystään ja myy luomuksiaan islantilaisissa myymälöissä ja omassa verkkokaupassaan. Sigga on suunnitellut, kirjoittanut ja testannut kaikki tämän kirjan ohjeet.

Kirjan tekijöistä toinen, Satu Rämö, muutti Islantiin parikymmentä vuotta sitten. Satu on kirjailija ja viestinnän ammattilainen. Hän on kääntänyt Siggan ohjeet suomeksi ja kirjoittanut kaikki kirjan tekstit.

Tapasimme toisemme ensimmäistä kertaa yhteisen kotikylämme Ísafjörðurin kirjakerhossa vuonna 2019. Tutustuttuamme paremmin meille selvisi, että me molemmat olemme oppineet neulomaan toistemme kotimaissa. Sigga opiskeli Otaniemessä (nykyisessä Aalto-yliopistossa) teknistä fysiikkaa vuosina 2003–2007. Hän neuloi ensimmäisen islantilaisen villapaitansa Helsingissä vuonna 2005. Satu muutti Suomesta Islantiin opiskelemaan vuonna 2003 ja neuloi ensimmäisen alhaalta ylös neulottavan islantilaisen villapaitansa tämän kirjan kansikuvauksia varten. Kuvio meni vähän pieleen (Góa-paidan oikea versio on nähtävillä sivulla 26), mutta ei se haittaa yhtään. Paidasta tuli silti upea! Virheissä on kauneutta.

Tämän kirjan ohjeista osa edustaa perinteisiä islantilaisia villapaitamalleja, osa kurottaa modernimpaan. On helppoja ja nopeita ohjeita ja sitten on niitä, jotka vaativat neulojalta kärsivällisyyttä ja enemmän taitoja. Olemme pyrkineet selittämään sekä helppojen että haastavampien neuleiden ohjeet niin käytännönläheisesti, että aloittelevakin neuloja ymmärtää, mitä seuraavaksi pitää tehdä.

Kokeneempi Sigga pääsi kirjanteon aikana vastaamaan noin miljoonaan aloittelija-Satun esittämään kysymykseen.

Mitä tarkoittaa silmukkamerkin siirtäminen? Mistä tietää, mikä silmukka kuuluu kavennuskohdassa neuloa minkäkin silmukan kanssa yhteen? Miten kainaloreikä suljetaan? Miten päin ne hihat oikein kiinnitetään vartalo-osaan? Onko pakko tehdä koeneulos?

Meistä oli tavattoman hauskaa tehdä tämä kirja. Kahden eritasoisen neulojan yhteistyöstä on toivoaksemme iloa myös kirjan lukijoille sekä aloittelijoille että useampia villavaatteita neuloneille.

Valokuvat on ottanut Björgvin Hilmarsson, joka on Satun aviopuoliso ja Siggan kiipeilykaveri. Kaikki kirjassa esiintyvät mallit ovat islantilaisia ystäviämme ja perheenjäseniämme. Hildur-paidan (s. 142) malli taitaa olla Satun kirjoittaman, kesällä 2022 julkaistun Hildur-dekkarin päähenkilö Hildur.

Erittäin isot kiitokset haluamme antaa Islannissa asuville suomalaisille neulojille, jotka neuloivat kanssamme Siggan ohjeilla villapaitoja. Kiitos Eevakaisa Irjudóttir Nokkala, Emilia Annetts, Aino-Katri Karinen, Lotta Anda, Katarína Rafnar, Julia Heinämaa, Sanna Väisänen, Anni Teperi ja Fanni Anttila.

Pitemmittä puheitta, nyt neulomaan!

SIGGA + SATU

Ísafjörðurissa elokuussa 2022

PS. Olemme perustaneet paidalle oman IG-tilin: [@islantilaisetvillapaidat](https://www.instagram.com/islantilaisetvillapaidat)

Jos havaitsemme ohjeissa tarkennettavaa tai huomaamme jonkun asian vaativan perusteellisempaa selitystä, löydät ajantasaiset lisäykset sieltä. Meihin saa myös yhteyden tuon tilin kautta. Jos postaat neuleitasi someen, tägää villapaidan nimi ja meidän tilimme, niin pääsemme ihailemaan lopputuloksia ja jakamaan niitä muillekin.





IG:
@islantilaiset-
villapaidat



ENNEN KUIN

Ennen kuin valitset
paitamallin, ostat
langat ja luot
silmukoita puikoille,
tutustu seuraaviin
yleisiin ohjeisiin.
Olemme koonneet
tähän tietoja, joita
tarvitset ennen kuin
ryhdyt neulomaan
kirjan ohjeilla.

ISLANTILAINEN VILLAPAITA

Islantilainen villapaita neulotaan pyöröneuleena alhaalta ylös yhtenä kappaleena ilman ommeltavia saumoja. Kainaloiden kohdalla hihat ja vartalo yhdistetään samoille pyöröpuikoille. Tässä kirjassa hihat neulotaan ensin, sitten vasta vartalo. Kainaloiden kohdalle jätetään sekä vartalosta että hihoista silmukoita odottamaan. Ne silmukoidaan viimeisenä yhteen.

Neulominen herättää paljon tunteita. Islantilaisissa neulontapiireissä kuohahti, kun joku pohti neulojien Facebook-ryhmässä, voisiko islantilaista villapaitaa neuloa vegaanina. Onhan se ajatuksena hieman erikoinen, koska islantilainen villapaita neulotaan nimenomaan islantilaisesta lampaanvillasta. Totta kai voit käyttää mitä tahansa lankoja tämän kirjan ohjeisiin, mutta esim. silmukkamäärät on laskettu ohjeissa mainituille villalangoille.

Suurin osa tämän kirjan villapaitaohjeista neulotaan Léttlopi-langasta, joka on nykyään Islannin myydyin villalanka. Mukana on myös ohje paksummalle Álafosslopille ja muutama ohje kaksin- tai kolminkertaisesta Plötulopista. Jos kaipaat haastetta ja haluat kokeilla ohuen paidan neulomista, kokeile sivulta 64 löytyvää Einband-langalla neulotavaa Sjófnrið-paitaa.

Olemme pyrkineet laskemaan lankojen mekin annetun tiheyden ja mittojen mukaan, mutta käsialat luonnollisesti vaihtelevat. Todellinen lankamenekki saattaa siis poiketa ohjeen lankamääristä. Silloin täytyy vain vetäistä kerran henkeä ja muistaa mainio islantilainen lausahdus: *Petta reddast!* Tämä järjestyy!

Jos haluat ohjetta pidemmän helman tai pidemmät hihat, muista silloin varata enemmän lankaa A.

KOKOTAULUKKO

Kaikki paidat ovat suoria helmasta kainaloon. Olemme tehneet jokaiselle neuleohjeelle oman kokotaulukon, koska paidat ovat keskenään erilaisia. Osa kirjan villapaidoista on perinteisempää lantiolle yltävää mallia, jotkut taas ovat malliltaan lyhyitä ja leveitä.

Ohjeessa ilmoitetut koot ovat naisten kokoja (S) M (L) XL (XXL). Ne vastaavat noin suunnilleen miesten kokoja XS–XL.

Mittaa paidansaajan rinnanympäryys, käsivarsien pituus ja puseron haluttu pituus kainalosta helmaan ja muista, että ohjeessa annetut mitat ovat valmiin paidan mittoja. Ulkokäyttöön tarkoitettujen paitojen alle pitää mahtua myös ohut ulkotakki, joten laske silloin mittoihin väljyyysvara.

PUIKOT JA MUUT TARVIKKEET

Näkisittepä Siggan puikkovaraston! Se on kaidehittavan suuri. Hänen neulontatarvikelaatikoissaan on luultavasti enemmän metallia kuin keskisuuren matkustajalentokoneen rungossa. Satulla sen sijaan on vain muutamat puikot. Neulominen saa olla välineurheilua, mutta kyllä vähemmälläkin pärjää.

Jokaisen ohjeen kohdalla olemme luetelleet juuri sen paidan neulomiseen tarvittavat puikot. Valitse puikot, jotka sopivat parhaiten juuri sinun käsialallesi. Jos neulot tavallista löysepää, valitse pienemmät puikot. Jos neulot erittäin napakkaa, kannattaa valita paksummat puikot. Oma käsiala selviää kokeilemalla. Teimme jokaiselle lankatyypille ohjeet koeneuloksen tekemiseen (s. 16).

Islantilaisen villapaidan neulomiseen tarvitset vähintään kahdet pyöröpuikot (80 cm ja 60 cm). Isoa kokoa neuloessa 100 cm pyörö-

puikot voivat kaarroketta neuloessa tulla tarpeeseen.

Hihat ja kaulus neulotaan perinteisesti sukkapuikoilla, mutta jos koet mukavammaksi neuloa pyöröpuikoilla, hanki 40 cm mittaiset pyöröpuikot.

Kainalosilmukoiden sivuun ottoa varten (kainaloreikä suljetaan vasta ihan lopussa) on hyvä olla isoja hakaneuloja, langanpätkiä tai ylimääräisiä pyöröpuikkoja. Sitten on olemassa kirjoneuleen teossa avuksi olevia langanohjaimia, kerroksen vaihtumisen merkkejä, silmukkamerkkejä, hienoja lankakoreja ja vaikka mitä ihanaa!

Kaksilla pyöröpuikoilla, kahdella sukka- puikokosetillä, langalla, silmukkamerkillä ja yhdellä parsineulalla kuitenkin pärjää hyvin. Kaikki muu on mukavaa ekstraa.

RUUTUKAAVIOT

Kuvion ruutukaaviota luetaan alhaalta ylös ja oikealta vasemmalle. Aloita siis kuvion neulominen oikeasta alakulmasta ja etene vasemmalle. Jokaisen ruutukaavion kohdalla on annettu kirjalliset ohjeet, aloitus- ja lopetussilmukamäärät sekä silmukkamäärät kavennusten jälkeen.

Huom! Kuvioita neuloessa pidä pohjaväri lähempänä neuletyötä ja kuviolanka kauempana. Näin kuvio asettuu kauniimmin.

Kun Satu neuloi Siggan suunnittelemissa paidoista omaa ensimmäistä villapaitaansa, hän onnistui söheltämään kuvion ensimmäisissä kerroksissa. Jos vertaat tämän kirjan kansassa olevaa Satun päällä olevaa hänen itsensä neulomaa Góa-paitaa toisen neulojan tekemään Góa-paitaan sivulla 26, huomaat, että Satun paidassa kuvion alkuosa on tehty väärin. Ehkä se johtui siitä, että Satu luki vahingossa alussa ruutukaaviota vasemmalta oikealle (jep, tosi juttu!). Tai sitten joku islantilaismenninkäinen kävi öiseen aikaan tekemässä taikojaan puikoilla. Vaikka kuviosta ei tullutkaan ”täydellinen”, paidasta tuli ihana.

Islantilaiset tykkäävät neuloa puseronsa nopeasti: pyöröpuikot, minimaalinen määrä päätelyä, yksi pääväri, mutta yhdellä kerroksella korkeintaan kahta eri väriä. Olemme pyrkineet pitämään kirjassa kiinni näistä periaatteista.

Kaarrokkeen kavennukset tehdään tämän kirjan ohjeissa kahdella tavalla. Jos kavennus tehdään kahden erivärisen langan kerroksessa, kavennukset on merkitty ruutukaavioon.

Jos kavennus tehdään yksivärisessä kerroksessa, ilmoitetaan vain kavennettavien silmukoiden määrä.

Esimerkki selventää: Jos kerrokselta pitää kaventaa tasaisesti 20 silmukkaa, se tarkoittaa kahden silmukan yhteen neulomista kaksikymmentä kertaa. Silmukoiden yhteen neulomiset kannattaa jakaa tasaisesti pitkin kerrosta eikä tehdä kaikkia peräkkäin.

Esimerkki selventää: Jos kerrokselta pitää kaventaa tasaisesti 20 silmukkaa, se tarkoittaa kahden silmukan yhteen neulomista kaksikymmentä kertaa. Silmukoiden yhteen neulomiset kannattaa jakaa tasaisesti pitkin kerrosta eikä tehdä kaikkia peräkkäin.

LYHENNETYT KERROKSET ELI PAIDAN TAKAOSAN KOROTUS

Perinteinen islantilainen villapaita on samanlainen molemmilta puolilta, eli paitaa voi käyttää kummin päin tahansa. Ihmisillä pääntien linja on kuitenkin lähes aina edestä matalammalla kuin takaa. Eli jos paita sopii hyvin niskan puolelta, se saattaa nousta liian korkealla edestä. Paita istuu niskasta ja kaulasta kauniimmin, jos takaosa on hieman etuosaa korkeampi. Korotuksen tekeminen ei ole vaikeaa. Voit myös aivan hyvin edetä perinteisesti ja jättää lyhennetyt kerrokset tekemättä.

Paidan takaosan korotus eli lyhennetyt kerrokset tehdään kuvion valmistuttua, ennen kauluksen neulomista. Annamme kunkin paidan kohdalla yksityiskohtaisen ohjeen takaosan korotuksen tekemiseen.

Jokaisen paidan kohdalla korotettua ta-
kaosaa ei pysty toteuttamaan, sillä osassa pai-
toja kirjoneuleisuus jatkuu aivan kauluksen
alkuun asti. Sigga lisäsi ohjeen lisättyihin ker-
roksiin vain silloin, kun korotuksen pystyy teke-
mään yhdellä värillä.

LANGANJUOKSUJEN SITOMINEN

Muutamissa tämän kirjan paitaohjeiden kaar-
rokkeiden kuviossa (mm. Endurkast ja Salt) tu-
lee pitkä langanjuoksu eli toinen neulottavista
langoista ottaa usean silmukan mittaisen hypyn.
Vaarana voi olla, että lanka jää nurjalle puolel-
le lenkinä löpsöttämään. Jos langanjuoksu on
esimerkiksi yli 6 tai 7 silmukan mittainen, se kan-
nattaa sitoa. Koukkaa neulottava lanka sidot-
tavan langan takapuolelta. Näin sidottava lan-
ganjuoksu tulee sidotuksi työn nurjalle puolelle.
Googlaa tarpeen vaatiessa ”langanjuoksun si-
tominen”.

Langan sitominen kannattaa tehdä mah-
dollisimman samanvärisen silmukkaan, jotta
sitominen ei näky puseron läpi (mustaa lan-
kaa ei kannata sitoa valkoiseen silmukkaan).

SILMUKOIDEN KAVENTAMINEN JA LISÄÄMINEN

Jokainen tämän kirjan paitaohje sisältää ka-
vennuksia ja lisäyksiä. Lisäyksiä tehdään
etenkin hihoissa, kavennuksia kaarrokkeessa
ja kauluksessa.

Kaventaminen:

Tämän kirjan ohjeissa kavennukset tehdään
oikein neulottavien silmukoiden kohdalla. Voit
tehdä kavennukset kahdella tavalla.

1. Vie oikea puikko kahden vasemmalla puikol-
la olevan silmukan sisään silmukoiden etureu-
nojen alta, ota lanka puikolle ja neulo silmukat

oikein yhteen. Tätä kutsutaan oikealle kallistu-
vaksi kavennukseksi. Satu tykkää aloittelijana
käyttää tätä kavennusta aivan kaikessa.

2. Siirrä vasemmalta puikolta neulomatta sil-
mukka oikealle puikolle kuin neuloisit sen (mut-
ta älä neulo). Tee sama toisen kerran. Siirrä
silmukat takaisin vasemmalle puikolle kiertä-
mättä niitä ja neulo takareunasta yhteen. Jos
tämä tuntuu vaikealta, googlaa SSK-kaven-
nus. Tätä kutsutaan vasemmalle kallistuvaksi
kavennukseksi. Tätä kavennusta tarvitaan mm.
Salt-paidassa.

Lisääminen:

Silmukoita voi lisätä monella eri tavalla. Tässä
kaksi tavanomaista tapaa.

**1. Silmukan lisäys neulomalla silmukoiden
välinen lanka.** Nosta kahden silmukan välissä
oleva lanka vasemmalle puikolle. Neulo se ta-
kareunasta (eli kiertäen), niin lisäyskohtaan ei
muodostu reikää.

**2. Silmukan lisäys neulomalla silmukka kah-
teen kertaan.** Tämä on ihanan helppo tapa!
Neulo silmukka normaalisti, mutta älä pääs-
tää silmukkaa putoamaan pois vasemmalta
puikolta vaan neulo se uudestaan (takareu-
nasta). Yksi ja sama silmukka neulotaan siis
sekä etu- että takareunasta.

OHJEIDEN MUOKKAUS

Islantilaiset rakastavat tehdä asioita oman
päänsä mukaan. Liian tiukat säännöt ah-
distavat, eikä niitä kukaan jaksaa pidemmän
päälle edes noudattaa. Tee pidemmät hihat,
jos siltä tuntuu. Lisää artalo-osan pituutta, jos
haluat reilusti pyllyn päälle menevän paidan.
Vaihda värejä, muokkaa resoria, tee erilai-
nen kaulus. Jos muokkaat ohjetta, muista va-
rata tarpeen vaatiessa enemmän lankaa. Älä
anna sääntöjen kahlita luovuutta, vaan anna
mennä ja kokeile rohkeasti.

Osassa ohjeita on (1o, 1n) -resori, osassa (2o, 1n) -resori ja osassa edellisiä napakampi (1o kiertäen, 1n) -resori, jossa oikein neulottava silmukka neulotaan silmukan takareunasta eikä edestä. Kaulukset ovat pääosin perinteisiä muutaman senttimetrin mitaisia resorikauluksia, mutta voit neuloa myös poolokauluksen (ks. Völundarhús s. 96), taittaa kauluksen kaksin kerroin (ks. Skjól s. 72) tai jättää kauluksen lyhyeksi neulomalla pari kerrosta ja päättelemällä, jolloin kaulus rullautuu nätisti (ks. Tígulsjöa s. 132).

LYHENTEET

Ohjeissa on käytetty muutamia lyhenteitä:

s = silmukka

o = oikea silmukka

n = nurja silmukka

yht = yhteen

krs = kerros

/ = Oikealle kallistuva kavennus

**** = Vasemmalle kallistuva kavennus (SSK)

VIIMEISTELY, PESU JA KUVALLISET OHJEET

Kirjan loppuosaan olemme koonneet vinkkejä paidan päättelyyn, viimeistelyyn ja pesuun. Aloittelijoita ajatellen kokosimme kirjan loppuun kuvalliset ohjeet pusero-osan ja hihojen yhdistämisestä samoille puikoille ennen kaarrokkeen neulomista ja erilaisia tapoja päätellä kainaloreiät.

KOENEULOS

Tämän kirjan koeneulosohjeet ovat tavallista yksityiskohtaisemmat. Sigger on fyysikko ja arvostaa yksityiskohtaisia, pilkuntarkkoja ohjeita. Satu on suurpiirteisempi eikä hänellä kärsivällisyys tahdo riittää koeneuloksen tekemiseen. Päätimme ratkaista tämän näkemysristiriidan tekemällä koeneuloksesta yksityiskohtaiset ohjeet (katso seuraava aukeama), joiden yli halukkaat voivat helposti hypätä.

Koeneuloksen tekemisestä on hyötyä. Koeneuloksen juju on löytää neulontaan oikeankokoiset puikot ja kokotaulukosta oikeankokoinen pusero.

Koeneulos kannattaa tehdä pyöröpuikoilla, koska niillä puserokin neulotaan. Resori kannattaa tehdä, jotta koeneulos ei mene rullalle.

Koeneuloksen valmistuttua pese koeneulos käsin miedolla saippuavedellä. Voit käyttää villalle tarkoitettua saippuaa tai muuta käsisaippuaa, kunhan saippuavesi on mietoa. Huuhtelee saippua pois vedellä, purista koeneulos hellästi kuivaksi ja laita vaakatasoon kuivumaan. Nuppineulapingotusta ei tarvita. Neulontatiheys pystytään laskemaan, kun koeneulos on kuivunut.

Laske ensin leveysuunnassa, kuinka monta silmukkaa mahtuu 10 senttimetrille. Mittaa sen jälkeen pystysuunnassa, kuinka monta kerrosta mahtuu 10 senttimetrille. Tärkeintä on saada silmukkamäärä oikein 10 cm:n mitaisella matkalla. Yritä saada 10 cm:n korkeudelle myös oikea määrä kerroksia.

Kerrosten määrä on merkitsevin kaarrokkeessa, koska kuvio lasketaan kerroksissa.

Vartalokappaleen ja hihojen sopiva pituus kannattaa miettiä käyttäjän mukaan, joten kerroksia tehdään tarvittava määrä senttimäärään sopivaksi.

FIGUM VIÐ AÐ PRJÓNA?*

Islantilainen neulesuunnittelija Sigríður Sif ”Sigga” Gylfadóttir ja Islannissa asuva viestinnän monitaitaja ja kirjailija Satu Rämö ovat yhteistuumin tehneet herkullisen villapaitakirjan satujen saaren perinteitä kunnioittaen ja pilke silmäkulmassa.

Kirja sisältää 13 villapaitamallia väri- vaihtoehtoiseen. Lankoina käytetään Léttlopiä, Álafosslopiä, ohutta Einband-villalankaa ja hahtuvalanka Plötulopiä. Osa malleista sopii hyvin aloittelevillekin neulojille ja paitamallien muokkausvinkit ilahduttavat kokeneempia neulojia. Selkeiden ohjeiden lomassa tarjoillaan tietoa Islannin ”kansallisvaatteen” historiasta, paikallisista langoista ja islantilaisten lampaiden elämästä.

*Mitä jos neulottaisiin?



Kirjasta löytyy myös ohje Satu Rämön esikoisdekkari Hildurissa esiintyvään villapaitaan!

